

POSTANOWIENIE

22 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 22 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa D.J. i S.J.

przeciwko [...] Bank [...] AG w W. Oddział w P.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej [...] Bank [...] AG w W. Oddział w P.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 21 marca 2023 r., VI ACa 170/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwoty po 2 717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 21 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanego Banku od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 grudnia 2021 r., zasądzającego od pozwanego Banku na rzecz powodów kwotę 60.000 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 16 maja 2020 r. do dnia zapłaty.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.c. Jego zdaniem w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, tj. art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ k.c. oraz art. 69 ust. 3 Prawa bankowego.

W ocenie skarżącego w sprawie wystąpiły również istotne zagadnienia prawne, wyrażające się w następujących pytaniach:

1) czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt denominowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy, za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest uznanie umowy za nieważną w całości, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające - zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych?;

2) czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo- odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro dokonanie przez kredytobiorcę spłaty raty kapitałowo-odsetkowej albo dokonanie przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, do której denominowany lub indeksowany jest kredyt, prowadzi do skutecznego spełnienia świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego w postaci umowy kredytu oraz zaspokojenia wierzyciela w osobie kredytodawcy, bez konieczności dokonywania jakichkolwiek przeliczeń bądź innych operacji walutowych wpłacanych przez kredytobiorcę środków w walucie innej, niż waluta krajowa?

3) czy wobec dokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytu odniesionego do waluty obcej przed wytoczeniem powództwa i wygaśnięciem tym samym umowy łączącej strony, uzasadnione jest przyjęcie, że w związku z dobrowolnym wykonaniem umowy przez strony nie można dokonywać kontroli incydentalnej obecnych w umowie klauzul odnoszących się do denominacji kredytu kursem waluty obcej, a tym samym niedopuszczalnym jest uznanie ich za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, skoro zasadniczym skutkiem uznania pewnych postanowień umownych za niedozwolone jest brak związania nimi konsumenta, a umowa ma wiązać strony w pozostałym zakresie, a tym samym logicznym jest wniosek, że dotyczy to okresu, w którym umowa obowiązuje, a nie okresu, po którym zobowiązania z niej wynikające w całości wygasły, co następuje w przypadku ich wykonania?;

4) czy w sprawie, w której dochodzone są roszczenia wywodzone z abuzywności klauzul umownych o zwrot nienależnych świadczeń spełnionych na jej podstawie, zachodzi po stronie powodowej współuczestnictwo konieczne kredytobiorców?

Zdaniem pozwanego w sprawie zachodzi nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji ze względu na naruszenie art. 367 § 3 k.p.c. w związku z art. 15zżs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych przez rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy na skutek apelacji pozwanego w składzie jednego sędziego, w miejsce wymaganego składu trzech sędziów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z

punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Zagadnienia i wątpliwości interpretacyjne sformułowane przez pozwanego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom.

Jego wątpliwości dotyczące wykładni art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 65, art. 354, art. 358 § 2, art. 385¹ oraz art. 69 ust. 3 Prawa bankowego sprowadzają się do odpowiedzi na pytanie, czy wobec wyodrębnienia w konstrukcji umowy kredytu hipotecznego odniesionego do waluty obcej klauzul ryzyka walutowego oraz klauzul spreadowych oraz ustalenia, że klauzule ryzyka walutowego określają główny przedmiot umowy kredytu, wchodzą w zakres stosowania art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13 (oraz art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c.) i nie są poddawane ocenie przez pryzmat nieuczciwego (niedozwolonego) charakteru, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, w razie jednoczesnego ustalenia, że obecne w umowie klauzule spreadowe stanowią nieuczciwe (niedozwolone) warunki umowne, sąd: (i) władny jest wyeliminować z łączącej strony umowy o kredyt zarówno klauzule ryzyka walutowego, jak i klauzule spreadowe, co prowadzi do przekształcenia zawartej przez strony umowy w kredyt złotowy oprocentowany według stawki referencyjnej właściwej dla waluty obcej, zaś w przypadku odpowiedzi negatywnej, (ii) władny jest odwołać się - w ramach procesu stosowania prawa - w miejsce uznanych za nieuczciwe postanowień umownych do: (a) bezwzględnie obowiązującej i bezpośrednio stosowanej normy prawa krajowego w postaci art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, albo (b) wykładni oświadczeń woli stron stosunku umownego w myśl art. 65 k.c., albo (c) przepisu prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym w postaci art. 358 § 2 k.c., mając

na względzie realizację celu Dyrektywy 93/13, w szczególności jej art. 6 ust. 1, jakim jest przywrócenie równowagi między stronami umowy, co do zasady przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy umowy jako całości, jak również przy uwzględnieniu domniemania uczciwości wynikającego z motywu trzynastego Dyrektywy 93/13, zgodnie z którym zakłada się, że obowiązujące w Państwach Członkowskich przepisy ustawowe i wykonawcze, które bezpośrednio lub pośrednio ustalają warunki umów konsumenckich, nie zawierają nieuczciwych warunków.

Jednakże wątpliwość ta – podobnie jak pierwsze i drugie z zagadnień prawnych sformułowanych przez skarżącego - pomija, że kwestionując sporne klauzule, Sądy w zakwestionowały również klauzule ryzyka walutowego (według terminologii pozwanego). Jest to istotne, ponieważ w orzecznictwie Sądu Najwyższego - z odwołaniem do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – negatywnie ocenia się ponoszenie przez kredytobiorcę nieograniczonego (nieproporcjonalnego) ryzyka walutowego (por. zwłaszcza wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 i z dnia 25 października 2023 r., II CKSP 810/23, niepubl. oraz tam omówiony wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C-776/19-C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, pkt 99-103, teza).

Również stanowisko Sądu Apelacyjnego co do niemożliwości obowiązywania umowy po usunięciu z niej przedmiotowych klauzul abuzywnych ma silne oparcie w nowszej judykaturze Sądu Najwyższego, z której wynika, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu denominowanego w walucie obcej umowa ta nie może wiązać stron w pozostałym zakresie ani jako kredyt złotówkowy (z oprocentowaniem obliczanym na podstawie wskaźnika LIBOR/SARON), ani jako tzw. kredyt czysto walutowy. W szczególności bowiem wskazuje się, że utrzymanie takiej umowy jako kredytu czysto walutowego prowadziłoby do niedopuszczalnego zniekształcenia woli stron, która ukierunkowana była od początku na wypłatę kredytu w walucie krajowej, a denominacja w CHF pełniła jedynie funkcję waloryzacyjną (por. wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22, niepubl., z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22 i II CSKP 405/22, niepubl., z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22 i II

CSKP 943/22, niepubl., z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22, niepubl., z dnia 9 grudnia 2022 r., II CSKP 1262/22, niepubl., z dnia 15 września 2023 r., II CSKP 1356/22, niepubl., z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22, niepubl., z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, niepubl.). Wywoływałyoby też zasadnicze komplikacje związane z faktem wypłaty i spłat kredytu – wbrew postulowanemu walutowemu charakterowi umowy - w złotych. Należy ponadto pamiętać, że w umowie kredytu denominowanego do CHF ryzyko walutowe jest już ucieleśnione w postanowieniu określającym wysokość kredytu w CHF, a abuzywność i nieskuteczność klauzuli ryzyka walutowego, niewątpliwie określającej główne świadczenie stron, prowadzi samo przez się do upadku umowy (por. postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 maja 2024 r., C-325/23, Deutsche Bank Polska, pkt 84-87, teza). Również próba utrzymania umowy jako kredytu złotowego napotyka zasadniczą przeszkodę, polegającą na braku kryteriów normatywnych, które umożliwiłyby określenie, jaką kwotę określoną w złotych powinien wypłacić powodowi Bank, a tym samym ustalenie, czy dokonana faktycznie wypłata odpowiadała zobowiązaniu umownemu i jakie kwoty powinny spłacać kredytobiorcy (por. wyrok SN z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, niepubl.). Prowadziłaby również do wyeliminowania z umowy klauzuli ryzyka walutowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, co jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze niż zamierzone przez strony, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z dnia 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1753/22 oraz z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, niepubl.).

Sąd Najwyższy wypowiadał się już również co do niedopuszczalności zastąpienia niedozwolonych postanowień kursowych przez sięgnięcie do art. 69

ust. 3 Prawa bankowego, wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.) albo art. 358 § 2 k.c. (por. w szczególności wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22 i z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22 i tam przywoływane orzecznictwo).

W orzecznictwie wyjaśniano też już wielokrotnie, że jeżeli bez niedozwolonych postanowień umowa nie może obowiązywać – o czym decyduje ocena obiektywna - sąd może podjąć środki zaradcze zmierzające do utrzymania umowy tylko pod warunkiem (jest to jeden z warunków), iż całkowity upadek umowy naraża konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, w świetle okoliczności istniejących w czasie sporu lub możliwych wówczas do przewidzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2023 r., II CSKP 617/22, niepubl.; por. też wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, pkt 51, z dnia 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 67, z dnia 27 kwietnia 2023 r., C-705/21, AxFina Hungary, pkt 41 oraz z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, Provident Polska, pkt 87), z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta i z zastrzeżeniem, że „do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie” w tym sensie, że jeżeli sąd poinformował konsumenta w sposób obiektywny i wyczerpujący o skutkach prawnych oraz szczególnie szkodliwych skutkach ekonomicznych, jakie może mieć dla niego unieważnienie umowy, sąd ten nie może, po uwzględnieniu jego woli stwierdzenia nieważności umowy, sprzeciwić się zrzeczeniu się przez niego ochrony przyznanej im przez dyrektywę 93/13 (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 78 w związku z pkt 74-75, z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B.,U.B.,M.B. przeciwko X S.A. (M.B. i in.), pkt 43-45 i teza oraz z dnia 12 października 2023 r., C-645/22, Luminor Bank, pkt 29; postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18 października 2023 r., C-117/23, Eurobank Bulgaria, pkt 66), a z drugiej strony sąd nie może chronić konsumenta przed upadkiem umowy, jeżeli ocenia, że nie naraża on go na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, choćby konsument domagał się tej ochrony (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 12 października 2023 r., C-645/22, Luminor Bank, pkt 38, 40-41).

Argumenty przytoczone przez pozwanego nie przekonują do potrzeby formułowania dodatkowych wypowiedzi w tym względzie. Ponadto opierają się częściowo na założeniu, że tzw. klauzule spreadowe nie określają głównego przedmiotu umowy, co nie uwzględnia, iż zgodnie z dominującym poglądem Sądu Najwyższego klauzule te – stanowiąc część szerszego mechanizmu indeksacji, decydującego ostatecznie o wysokości spłat kredytobiorcy w złotych (i ucieleśniającego ryzyko walutowe), a tym samym o wysokości podstawowego świadczenia konsumenta (bez tych klauzul nie da się dokonać niezbędnych przeliczeń indeksacyjnych) – współokreślają główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021, z. 2, poz. 7, z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z dnia 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22, niepubl., z dnia 28 października 2022 r., II CSKP 902/22 i II CSKP 910/22, niepubl., z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22, z dnia 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22, z dnia 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 i II CSKP 1753/22 oraz z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl.; por. też wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring, pkt 39, 50, 68, z dnia 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48, 52 oraz z dnia 10 czerwca 2021 r., C-776/19-C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, pkt 56; por. jednak postanowienie Trybunału z dnia 18 października 2023 r., C-117/23, Eurobank Bulgaria, pkt 45).

Przedstawione orzecznictwo nie stwarza żadnych podstaw do uznania, że umowy kredytu w całości wykonane (spłacone) powinny podlegać odmiennym ocenom. Przeciwnie, wskazane reguły Sąd Najwyższy stosuje również w odniesieniu do takich sytuacji (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2023 r., II CSKP 1531/22, niepubl., z dnia 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22, niepubl. oraz z dnia 20 marca 2024 r., II CSKP 2144/22, niepubl.).

Z orzecnictwa tego wynika również, że w sprawie o zwrot nienależnych świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy – podobnie jak w sprawie o ustalenie nieważności umowy kredytu - po stronie powodowej nie zachodzi współuczestnictwo konieczne kredytobiorców, czemu nie sprzeciwia się szczególna sankcja zastosowana w art. 385¹ k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22, niepubl., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2023 r., III CZP 12/23, OSNC 2024, nr 4, poz. 37).

Nie zachodziła w sprawie przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci nieważności postępowania apelacyjnego, ze względu na rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny w składzie jednoosobowym, a którą to przyczynę Sąd Najwyższy zobligowany byłby uwzględnić z urzędu.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSNP 2023, nr 10, poz. 104, w której przyjęto, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs1 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID - 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095 z późn. zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne do ochrony zdrowia publicznego i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) ustalono również, że ma ona skutki na przyszłość i wyjaśnił przyczyny, z jakich postanowiono znieść wsteczne skutki dokonanej wykładni.

W niniejszej sprawie zaskarżony wyrok zapadł przed datą podjęcia powyższej uchwały. O niedopuszczalnym naruszeniu (zwłaszcza o naruszeniu oczywistym) art. 45 ust. 1 Konstytucji nie świadczy zaś sama ingerencja w zasadę ciągłości (niezmienności) składu orzekającego, ani odstępstwo od zasady kolegialności. W kontekście zasad konstytucyjnych ingerencja ustawodawcy w powyższe zasady w czasie zagrożenia epidemiologicznego nie jest z zasady niedopuszczalna i nie skutkuje a priori nieważnością postępowania (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22, niepubl.).

Wydanie w sprawie orzeczenia przez sąd drugiej instancji w składzie ukształtowanym na podstawie art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. nie może więc w sprawie stanowić samoistnej podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

(K.L.)

[ał]